

Uluslararası Ceza Mahkemesi (UCM), 2002 yılında Roma Statüsü'ne (Sözleşmesi) göre kuruldu. UCM, soykırım, insanlığa karşı suçlar, savaş suçları ve saldırı suçları (mikrobik, biyolojik ve zehirli silahların kullanımı) ile ilgili olarak, uluslararası hukukun en ağır ihlallerine yol açan kişileri yargılamak üzere kurulmuş ilk bağımsız ve daimi uluslararası bir mahkemedir. Amaç, dünyanın neresinde işlenirse işlensin, hiçbir savaş ve insanlık suçunun cezasız kalmamasıdır. Hollanda'nın Lahey kentindeki UCM'yi bugüne kadar 139 ülke tanıyarak yargı kapsamına dahil olmuştur. Geçmişte, yalnızca belli olaylarla ilgilenmek üzere bazı savaş suçları mahkemeleri oluşturulmuştur. Örneğin, 2. Dünya Savaşı sonrası Naziler için oluşturulan Nürnberg Mahkemeleri, Eski Yugoslavya'da, Ruanda'da, Sierre Leone'de ve Kamboçya'da işlenen savaş suçları için özel mahkemeler kuruldu ve suçlular yargılandı. Ancak UCM, dünyadaki tüm savaş ve insanlık suçlarına bakan bir Uluslararası Mahkeme'dir.

Başta ABD ve Çin gibi savaş suçları ve insan hakları ihlallerine karışan ülkeler, UCM'ye taraf olmadıkları gibi, destek de vermemektedirler. Çünkü destek verdikleri takdirde, bu ülkelerde savaş suçları işleyen yetkililerinin UCM'ye çıkarılmaları ve cezalandırılmaları kesin görülüyor. Bu nedenle UCM'ye soğuk bakıyorlar. Yani "yarası olan gocunuyor". Bu arada henüz bağımsız bir devlet olmasa da Filistin yönetimi de UCM'nin yargı yetkisini tanımıştır. Amaç, insanlık suçu işleyen İsrail'i köşeye sıkıştırmaktır.

2002 miladı

UCM'nin yargılama yetkisi, yürürlüğe girdiği Temmuz 2002'den sonraki suçları kapsıyor. Yani 2002'den önceki suçlara bakma yetkisi yok. UCM'ye üye olmayan ülkeler de UCM'ye başvurabilirler. Örneğin Demokratik Kongo Cumhuriyeti (eski adıyla Zaire), UCM'ye taraf olmadığı halde, ülkesinde beş milyon insanın ölmesine neden olan iç çatışmalar sonucu, savaş suçlarının soruşturulmasını UCM'den istedi. Soruşturma sonucu, terör örgütü lideri Thomas Lubanga Dyilo'yu tutuklayarak UCM'ye teslim etti. Bu şahıs, Lahey'de tutuklu olarak yargılanmış ve cezalandırılmıştır.

Kurulduğu tarihten bu yana, binlerce başvuru yapılmış UCM'ye. UCM, bu alanda hukuk yaratmaya çalışıyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde devletler yargılanırken, UCM'de kişiler yargılanıyor.

UCM'ye üye olan ve olmayan ülkeler ile, insan hakları alanında çalışan sivil toplum örgütleri başvurabiliyor. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi talebi ile de UCM'de dava açılabilir. Örneğin Darfur'da 300 bin kişinin kanına giren savaş suçlusunu, Sudan'ın devrik Devlet Başkanı Ömer El Beşir hakkında, UCM'de bu yolla dava açıldı. UCM tarafından hakkında tutuklama kararı verilen bu kişinin geçtiğimiz yıllarda resmi davetle Türkiye'de ağırlanması, İnsan Hakları Örgütleri'nce çok ağır bir şekilde eleştirilmiş ve kınanmıştır. Yürürlükteki Türk Ceza Kanunu'nun 13. maddesi, tam da bu tür insanlığa karşı suçlar için "evrensel yargılama yetkisi"ni kabul etmiştir. Bu maddeye göre, El Beşir'in işlediği iddia olunan suçlarla ilgili olarak Türkiye'de yargılanması mümkün ve yasal bir gereklilik idi. Bu konuda hukuk ihlali işleyen ülkemizin, benzer durumlarda başka ülkeleri suçlama hakkı

olmayacaktır.

Örneğin, geçtiğimiz yıllarda Gazze’de çocukları öldürenlerin “insanlık suçu” işlediklerini haykırdık. Birleşmiş Milletler ve diğer Uluslararası platformlarda “Uluslararası Adalet”ten bahsedildi. Bu konuda, haklı olarak tepki gösteren yetkililerimizin, Darfur’da gerçekleştirilen insanlığa karşı suçlar ve savaş suçları nedeniyle uluslararası bir mahkemede hesap vermekten kaçan El Beşir’e ev sahipliği yapması, ülkemizin bu konuda çifte standardını göstermiştir. Bu konu, uluslararası arenada Türkiye’nin itibarını oldukça sarsmıştır.

Türkiye de yer almalıdır

Türkiye, Avrupa Konseyi üyesi ve Avrupa Birliği’ne aday olan bir ülkedir. UCM’ye üye olan 139 ülke içinde Türkiye’nin olmaması, büyük bir eksikliklerdir. Anayasamızın 90. maddesi ve yürürlükteki ceza yasamızın 13. maddesi ile insanlığa karşı suçlar nedeniyle “uluslararası yargılama yetkisi” kabul edildiğine göre, UCM’ye taraf olmak bir zorunluluktur. Kaldı ki, UCM’nin yargı yetkisi geriye işlememektedir. Yani taraf olunan tarihten sonraki iddiaları soruşturuyor. Bu nedenle Türkiye’nin zaman geçirmeden, büyük bir özgüvenle bu saygın Uluslararası Mahkeme’nin tarafı olması gerekir. Tabii ki arzu edilen, evrensel hukuk ve insan haklarının içselleştirilmesi ise... Savaşsız, insan hakları ihlallerinin olmadığı, tüm insanların barış ve refah içinde yaşadığı bir dünya mümkün. Bunun için; öncelikle tüm dünyada yaşayan insanların eğitilmiş, bilinçli, haklarını arayan, duyarlı kişiler olmaları, bunu sağlayan Sivil Toplum Örgütlerini desteklemeleri ve harekete geçirmeleri gerekir. Türkiye, çifte standartlardan ve sıradanlaşan hukuk ihlallerinden süratle kurtulmalıdır. Uluslararası itibarımızı devasa binalarla, beton yığınlarıyla değil, evrensel hukuk kurallarını ve insan haklarını istisnasız ve eksiksiz uygulamakla sağlayabiliriz...

Av. Kemal Akkurt / Sosyal Demokrat Avukatlar Derneği Başkanı

TümüOlaylar ve Görüşler - Son yazıları
